

Klaverutdrag
Piano score

WILHELM
PETERSON-BERGER
1867-1942

Arnljot

Opera i tre akter
Akt 3

Opera in three acts
Act 3

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Finn Rosengren

Levande musikarv och Kungl. Musikaliska Akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska Akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska Akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Edward Klingspor

Levande musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska Akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 2352/Edition no. 2352
2023

Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
979-0-66166-752-0

Levande musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska Akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Barbro Osher Pro Suecia Foundation, Riksantikvarieämbetet och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Personer/Cast

Beskrivningen av rollfigurerna är hämtad från rollistan i librettot. Stämlägena är angivna utifrån det tryckta klaverutdraget (T).

The description of the characters is taken from the cast list in the libretto. The voice types indicated are based on the printed piano score (T).

OLAV HARALDSSON, kallad Digre, norsk konung/called Digre, king of Norway	hög baryton/high baritone
Hans hirdskaldler/his poets	
GISSUR VITE	bas/bass
TORMOD KOLBRUNARSKALD	baryton/ baritone
TORFINN MUNN	tenor
FINN ARNESSON, hans hövitsman i slaget vid Stiklestad/his captain at the battle of Stiklestad	bas/bass
TORE HUND, bondehärens anförare i slaget vid Stiklestad/leader of the peasant army at the battle of Stiklestad	bas (baryton)/bass (baritone)
UNN HALLBRANDSDOTTER, änka efter Sunvis Bjarm på Gällö/widow of Sunvis Bjarm of Gällö	alt/alto
ARNLJOT, deras son/their son	baryton/ baritone
ÖSTMUND, gode på Frösön i Jämtland/chief of Frösön in Jämtland	bas/bass
GUNHILD, hans dotter/his daughter	sopran/soprano
gift med/married to	
GUDFAST GRIMSSON, herse i Hakos/commander in Hakos	baryton/ baritone
SIGVALD GRIMSSON, hans broder/his brother	bas (baryton)/bass (baritone)
TORAR, lagman på Frösön/lawman on Frösön	bas/bass
jämtska hersar/commanders from Jämtland	
SIGURD i Slandrom/in Slandrom	tenor
BÅRD i Bräcka/in Bräcka	hög baryton/high baritone
HEMING i Ås /in Ås	bas (baryton)/bass (baritone)
6 jämtar/men from Jämtland	2 tenorer/tenors, 2 barytoner/baritones, 2 basar/basses
rånsmän i Jämtland, bröder/robbers in Jämtland, brothers	
GÖKA-TORE	baryton/ baritone
ÅFLO-FASTE	bas/bass
UBMA, lapsk trollkarl (nåid)/Sami shaman	tenor
VAINO, lappflicka/a Sami girl	sopran/soprano

Jämtska och norska hövdingar och bönder. Lurblåsare. Unns och Gunhilds tjänstekvinnor. Tingstjänare. Kung Olavs hirdmän och härmän, m.fl./ Chiefs and peasants from Jämtland and Norway. Horn players. Unn's and Gunhild's maidservants. Bailiffs. King Olav's courtiers and soldiers, etc.

Damkör/Female choir: S.S.A. Manskör/Male choir: T.T.B.B.

De sex jämtarna saknas i rollförteckningarna i såväl librettot som det tryckta klaverutdraget. De finns dock med i uppställningen på titelsidan i autografpartituret med angivande av önskade stämlägen./ The six men from Jämtland are missing from the cast lists in both the libretto and the printed piano score. However, they are included on the title page of the autograph score with an indication of the preferred voice types.

Akt III

Vid Stiklestad

(Vid Stiklestad den 29 juli 1030. Syn över Værdalen. Till vänster, förgrunden, en kulle med björkar och stenar; till höger spridda björkar. I bakgrunden ängar och skogsbackar sluttande åt vänster. Tidig förmiddagsbelysning.)

Con moto ♩ = 120

8

15

22

pp

f

mf

p

pp

cresc.

mf

pp

dolce

1

28

mf

mf

Musical score for measures 28-33. The piece is in 4/4 time with a key signature of three flats. The right hand features a melodic line with slurs and ties, while the left hand provides a harmonic accompaniment. Dynamic markings of *mf* are present.

34

2

ritard.

p

Musical score for measures 34-39. The right hand has a melodic line with a box around measure 34 and a *ritard.* marking at the end. The left hand has a bass line with a box around measure 34. A dynamic marking of *p* is shown.

40

Risoluto ♩ = 138

3 3 3 3

f

poco rit.

Musical score for measures 40-43. The tempo is marked *Risoluto* with a quarter note equal to 138. The right hand has triplet markings (3) and a *poco rit.* marking. The left hand has a bass line with triplet markings (3). A dynamic marking of *f* is shown.

44

a tempo

mf

p

Musical score for measures 44-49. The tempo is marked *a tempo*. The right hand has a melodic line with slurs and ties. The left hand has a bass line with slurs and ties. Dynamic markings of *mf* and *p* are shown.

50

3

mf

Musical score for measures 50-55. The right hand has a melodic line with a box around measure 50 and slurs. The left hand has a bass line with a box around measure 50 and slurs. A dynamic marking of *mf* is shown.

56

Musical score for measures 56-61. The right hand has a melodic line with slurs and ties. The left hand has a bass line with slurs and ties.

62 4

62 *f*

63

64

65

66

67 *f*

Detailed description: This system contains measures 62 through 67. The music is in a minor key. Measure 62 starts with a forte (*f*) dynamic. The right hand features a complex, rhythmic pattern with many beamed notes. The left hand provides a steady accompaniment. A box containing the number '4' is positioned above the right hand staff in measure 64. The piece concludes with a final chord in measure 67.

68

68 *mf cresc.*

69

70

71

72

73

Detailed description: This system contains measures 68 through 73. The music continues with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and a crescendo. The right hand has a more melodic line with some grace notes. The left hand continues with a rhythmic accompaniment. The system ends with a final chord in measure 73.

74 5

74 *fff*

75 *f < ff > f*

76

77

78

79

Detailed description: This system contains measures 74 through 79. Measure 74 begins with a fortissimo (*fff*) dynamic. The right hand has a melodic line with some grace notes. The left hand has a rhythmic accompaniment. A box containing the number '5' is positioned above the right hand staff in measure 74. The system ends with a final chord in measure 79.

80

80 *mf*

81

82

83

84

Detailed description: This system contains measures 80 through 84. The music starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand has a melodic line with some grace notes. The left hand has a rhythmic accompaniment. The system ends with a final chord in measure 84.

85

85 *f*

86

87

88

89

90

Detailed description: This system contains measures 85 through 90. The music starts with a forte (*f*) dynamic. The right hand has a melodic line with some grace notes. The left hand has a rhythmic accompaniment. The system ends with a final chord in measure 90.

91

91 *ff f*

92

93 *ff* 3

94

95

96

Detailed description: This system contains measures 91 through 96. Measure 91 starts with a fortissimo (*ff*) dynamic. The right hand has a melodic line with some grace notes. The left hand has a rhythmic accompaniment. A box containing the number '3' is positioned above the right hand staff in measure 93. The system ends with a final chord in measure 96.

(På kullen vilar konung Olav i gräset, omgiven av sina skalder, Gissur, Tormod och Torfinn samt hirdmän.
På marken nedanför ses spridda grupper av härmän, somliga liggande, andra stående, kommande eller gående.

96 SCEN 1 Inför konungen stå Göka-Tore och Äflo-Faste.)

KONUNG OLAV

Olav

f

99 *poco rit.* (stödjande sig på armbågen) *mf* *a tempo*

Olav

Nå - väl, då I nu skif-tat håg och vil-jen var-da krist-na-de, står det e-der

p

103

Olav

fritt att stri-da i min här. Och sli-ka käm-par ä-ro min gamman; där-för vill jag

f

107

Olav

gi - va e-der he-ders-rum i min sköld - borg, när-mast mär-ket.

110

Olav

Men först, lå - ten vi - sa e - der bort till min bis-kop:

113

Olav

han skall lä - ra e - der tron!

GÖKA-TORE *mf*

G.-T.

Tag först en hälsning från en, som ak - tar att

117

(räcker fram Neite, som mottages av en sven)

G.-T.

ald - rig bli - va din man! Arn-ljot från Gäll-ö

mp *f* *m.d.* *fp*

121

G.-T.

sän - der dig det - ta svärd som gå - va. Det smiddes i Södern av go - tis - ka sme - der;

mf

124 *f* 7 *mf*

G.-T. Nei - te är dess namn. Så rå - da de ru - nor som

127 *f* *mf* *f*

G.-T. ly - sa på klingan: det bi - ter blott med kraft, när det svingas för sann fri - het.

130 *Animato* *mp* *mf*

Olav (i det han tager svärdet av svennen)

Mer tar - vas oss män än

133 *mf* *f* *p* *f*

Olav va - pen. Vi kom - mer han ic - ke själv?

G.-T. Hans lott blev ej att

136 (som synat svärdet) *mf*

Olav

Gå-van är bätt-re än hälsningen.

G.-T. *mp* ly - da, sade han. *f* Nej, gå - van är hälsningen, her-

p *fp* *mf*

139 *mf*

G.-T. - re. An - nat bad han oss ej bä - ra fram.

142 8 *mp* (vinkar åt en hirdman, som för de båda kämparna ut åt vänster)

Olav Haven tack!

p *mf* *f* *mf*

146 SCEN 2 (kort tystnad, medan svärdet går runt och beundras)

Olav

p *mfp* *p*

150 OLAV

Olav

Arn - ljot från Gäll-ö är för - visst en hug-stor och ä - del

153

Olav

man, om det är sant som jag hört om hans liv. Och

156

Olav

stor ska-da är det, att så - dan hjäl - te skall va-ra född till o - färd och sorg.

160

Olav

Men en än-nu stör-re, att han ic-ke vill stri - da för

163

Olav

hög - re sak än sin lag - lös - het.

Giss.

GISSUR *mf*

Mången såg jag re - dan

168

Giss.

skal - de - lö - narn sö - ka, fast vid förs - ta mö - tet fö - ga vän - skap föd - des.

174

Giss.

Kan - ske kommer hjäl - ten, ger dig hjälp i kam - pen, ty ditt namn, din

179

10

Giss.

å - syn ä - ga troll - makt, konung.

T. HIRDEN (Kör I) Kan - ske kommer hjäl - ten, ger dig hjälp i kam - pen,

B.

f

mp *mf* *f*

186

(ler)

Olav

T. ty ditt namn, din å - syn ä - ga troll - makt, ko - nung!

B.

190

Olav

Tack, Gis - sur! Tröst bor på din tung - a. Tröst ger mig ock den - na gå - va.

f *mf*

f *p* *mf* *p*

193

Olav

Ett gynnsamt fö-re-bud sy-nes hon mig. I näs-ta kamp vill jag nytt-ja Nei-te.

HIRDMANNEN (Hirdmannen, som följt Göka-Tore och Åflo-Faste ut, kommer tillbaka.)

Hirdm.

pp *mf*

196 11 (lägger svärdet bredvid sig)

Olav

Hirdm. *mf*

Till Stik-le-stads gård har kommit en kvin-na, Gun-hild Öst-munds-dot-ter från

p

199

Hirdm.

Jämt-land. Hon sä-ger sig ha-va konungens löf-te om skydd mot hed-na frän-der.

p

202

Olav *f*

Ic-ke är nu här en tryg-gad ort för kvin-nor.

Hirdm. *mf*

Lä-ke-kun-nig kal-lar hon sig,

mf *p*

205 *mf*

Olav

Jo, väl. Så må hon stan - na tills

Hirdm.

spör-jer om ej hennes konst kunde va-ra till gagn.

210 *poco rit.* **12** *Poco più animato*

Torf. TORFINN *poco f*

Ej blott män, som hug - ga, kvin-nor ock, som

Olav

bätt - re hem kan bjudas henne. (hirdmannen ut)

Hirdm.

215 *mf* *f* *più f*

Torf.

he - la, has - ta nu att hug-nas av din när - het, her-re. Se-ger-sällt är vars - let:

222

Torf. *f*
 ef-ter svärdet kvin - nan, ef-ter så - ren läk-dom, ef-ter sve - dan lust.

T.
 HIRDEN (Kör I) *f*
 Se-ger-sällt är

B.
f

p *f*

229

T. *ff*
 vars - let: ef - ter svärdet kvin - nan, ef - ter så - ren läk - dom, ef-ter sve - dan

B. *ff*

ff

235

Olav
 Ef-ter sve-ket straffdom för al - la, som för-råd - de mitt

T. *f*
 lust.

B.

m.d. *f* *mf* *f*

238

Torf. *f* 3

Dem bi-dar nu bitt-ras-te ång-er.

Olav

ri-ke till Danmarks konung. Ja, med

241

Olav

Kris-ti hjälp, dem bi-dar min hämnd!

14

245

TORMOD *poco rit.* (springer upp på en sten; hären Maestoso, non lento strömmar till för att lyssna)

Ung och bård den bru-na havs-örn

248

Torm.

bre-der ving-ar-ne ut och sving-ar luf-tens å-ror lätt och el-digt

250

Torm. *mf*

ö - ver ha - vets svar - ta gra - var. Vi - da svä - var han och sö - ker

252

Torm. *mf*

se - ger-rov för hjäl - te - mo - det, vå - gar myc - ket vin - ner me - ra,

254

Torm. *(poco rit.)* *(Poco animato)*

vän - der så mot hemmets strän - der.

257 **15** (a tempo)

Torm. *mf* *p* *f* *fz*

Snabb till Nor - ges snö - fjäll när han, seg - lar upp mot vre - da klip - por,

259

Torm.

byg - ger re - det raskt på bran - ten, bor - gen högst i he - la Nor - ge.

mf

261

Torm.

Lan - det lig - ger för hans föt - ter. Fritt hans kla - ra guld - blick fam - nar med

mf

p

263

Torm.

en ljun - g - eld höj - den, dju - pet, tu - sen fjäll och hund - ra fjor - dar.

p

mf

rit. colla parte

f

(poco rit.)

265

(Poco animato)

16 (a tempo)

Torm.

Vem har ri - vit ör - nens re - de,

f

ff

mp

p

268

Torm. *mf*

skändat rummets hö - ga grundval, så att drotten å - ter hemlös måste dra - ga ut på ha - ven?

271

Torm.

Da - lens ond - ske - ful - la yng - el, av - und - s - frätt och ald - rig mät - tat.

273

Torm. *f*

Stor är fa - ran för den star - ke, som de sva - gas list för - ak - tar.

275

17

Torm. *p*

Dock, den äd - le vän - der

279 *cresc.*

Torm. å - ter, sor - gen vi - ker ur hans sin - ne,

283 *mp* *mf*

Torm. vre - den väx - er; re - tad ko - nung u - tan rast till

286

Torm. kam - - pen has - tar.

289 *rit.* 18 *f* a tempo (poco largo)

Torm. Blo - dig lek skall lö - na sve - ket, som tvang Nor - ges örn att sör - ja!

292

TORFINN *f*

Torf. Ja, blo-dig lek skall lö-na sve-ket

Torm. *f* Hämndens nordanvind skall vi - na nu kring al - la Nor-ges fjäl-lar! *ff*

OLAV *f*

Olav. Ja, blo-dig lek skall lö-na sve-ket

GISSUR *f*

Giss. Ja, blo-dig lek skall lö-na sve-ket

HIRDEN OCH KUNGSHÄREN (Kör I, II, III, IV) *f*

T. Ja, blo-dig lek skall lö-na sve-ket

B. Ja, blo-dig lek skall lö-na sve-ket

f assai

295

Torf. *ff*
 som tvang Nor-ges örn att sör - ja. Hämnens nor-dan-vind skall vi - na

Torm. *ff*
 Hämnens nor-dan-vind skall vi - na

Olav *ff*
 som tvang Nor-ges örn att sör - ja. Hämnens nor-dan-vind skall vi - na

Giss. *ff*
 som tvang Nor-ges örn att sör - ja. Hämnens nor-dan-vind skall vi - na

T. *ff*
 som tvang Nor-ges örn att sör - ja. Hämnens nor-dan-vind skall vi - na

B. *ff*
 som tvang Nor-ges örn att sör - ja. Hämnens nor-dan-vind skall vi - na

ff *f*

297 **Poco più vivo**

Torf. nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar!

Torm. nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar!

Olav nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar!

Giss. nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar!

T. nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar! Ja,

nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar! Ja, hell konung

B. nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar! Ja, hell konung O - lav,

nu kring al - la Nor - ges fjäl - lar! Ja, hell konung O - lav, hell

ff

300

T. hell konung O - lav, hell Tor-mod Kol - bru-nar- skald! Hell!

O - lav, hell Tor-mod Kol - bru-nar- skald! Hell!

B. hell Tor-mod Kol-bru-nar- skald! Hell!

Tor-mod Kol-bru-nar- skald! Hell!

303 *poco ritard.* **19** a tempo (Olav, som rest sig upp, tackar Tormod med handslag och gåva.)

Olav

T. Hell! Hell, ja Hell! (Vapengny...)

Hell! Hell, ja Hell!

B. Hell! Hell, ja Hell!

Hell! Hell, ja Hell!

308

SCEN 3 (Tranquillo, non lento)

(Arnljot ses plötsligt skrida fram genom de tystnande skarorna och stannar inför Olav.)

ARNLJOT

314

Arn.

f

Hell dig, konung! Här trä-der en in-för dig

318

Arn.

Olav

som minst av al - la tänkt, att så - dant kun - de ske. OLAV *mf* $\overbrace{\quad\quad\quad}^3$

Jag tyc-ker mig se, vem du är,

321

Arn.

Olav

mf

Arn - ljot från Gäll - ö he - ter jag. De frän - der jag än - nu har

men må dock spör - ja.

mf *p*

325

Arn.

Olav

kvar, bo i Jämt - land och Hel-sing-land.

Så var du re-dan i mi-na tan-kar, in-nan jag

mf

p

328

20

Olav

såg dig kom-ma. Jäm - tar brag - te mig nyss din gå - va.

330

Olav

Den var god, jag tog den med gläd-je och tac-kar dig.

332

Arn.

Allt - för ring - a tycks den nu mig. En an - nan, stör - re, bju - der jag dig:

mf

f

mf

334

Arn. min kraft och mitt mod. (betraktar honom) *mf*

Olav Ja, den gå-van är

mf *mfp*

337

Arn. Hittills har jag trott på mig själv al-le-na,

Olav stör-re. Men... vad he-ter din gud?

mp *pp* *pp*

21 Poco vivo

340

Arn. och den tron har va-rit mig nog. Men nu vill jag li-ta på

mf *f*

343

Arn. dig, ko-nung.

Olav Då vill du väl också tro på den gud, jag dyr-kar,

mf *p* *mf*

348 *mf* *mf*

Arn. *mf* Hör - t har jag en - dels om

Olav Je - sus Krist? _____

pp

354

Arn. ho - nom på mi - na vi - king - a - fär - der. Dock kan jag ej sä - ga mig kän - na hans

358

Arn. art el - ler makt. Men ic - ke skall det - ta skil - ja oss åt, vill

ppp

362 (Con moto)

Arn. du blott lä - ra mig din tro.

Olav (till sin omgivning) *mf* (Hirden och härmännen börja avlägsna sig.)

Med den - ne man må jag ta - la i en - rum.

fp *p*

SCEN 4 (Innan alla hunnit ut
kommer Finn Arnesson.)

366 *f*

Finn

Herre, vå-ra spe - ja-re mä-la, att bon - de-hä-ren nal-kas.

369 *f*

Olav

Bjud mi-na hö-vits-män hål-la sig re-do!

Finn

Stål - hat-tar glim-ma re'n i-nom syn - håll.

372 (Finn ut, de övriga efter, lämnande Olav och Arnljot ensamma)

Olav

Jag skall snart va-ra hos dem.

376 *mf*

Olav

Ej

381 22 (Båda sätta sig på stenar vid kullens fot.)

Olav

hinna vi by - ta många ord, men sätt dig än - då, låt oss ta - las vid.

385

Olav

Vill du allt - så tro, att Je - sus Krist är den

390

Olav

gud, som ska-pat all värl-den, himmelens sol och jor-den med al - la dess å - bor,

395

Olav

och att de som dö i hans namn sko-la sam-las till säll-het i hans him-mel?

399 23

Arn. *mf* Har han ska-pat allt, ä-ven de us - la? *f*

Olav Nej, go-da äm-na-des al-la. Men

403

Olav *p* ljus - fi - en - den, mor - gon - stjär - nans for - ne jarl, han, den förs - te drott - svi - ka - ren, *f*

407

Olav *mf* (stark artikulation) smy - ger om - kring och loc - kar de sva - ga till sin synd. Och sve - ket häm - nas Krist med *p*

410

24

Arn. Hämnas han?

Olav skärs - el - dens kval el - ler hel - ve - tets e - vi - ga pi - nor. *mf* *p* *pp*

414

Arn. *mp*

Mig har man lärt att Vi - te Krist för-bju-der all hämnd. En gammal grekisk

Olav

Vem lär-de dig så?

mp *p* *pp*

419

Arn. *mp*

man, som sa-de sig tjä-na gud med sitt en - sit-tar-liv. Han sök-te i ök-nens tyst-nad och ar-mod

424 *pp* *p* *mf* 25

Arn. vä-gen till him-mel - ri - ket. Jag spor - de på spe: Var

pp *p* *f* *p*

429

Arn. *p*

är det ri - ket, som nås u-tan re - sa? Han sva-ra-de: Djupt i mitt bröst, i ditt, i var

pp *p* *pp*

434 *mp* \leftarrow *mf*

Arn. män-ni-skas. Men fjär-ran lig-ger det, skymt av o-vis äv-lans

439

Arn. sky - hö - ga fjäll. Vä - gen fin-ner blott den, som föl-jer det

444 26

Arn. högs - ta bu-det: till - giv din fi - en - de, äls - ka din o - vän.

450 *mp* *mf*

Arn. Det-ta syn-tes mig då som en då - res tal. Men när jag själv blev en

455

Arn.

ensam man i öds - li - ga sko - gar, då ljö - do den gam - les

mfp *pp*

459

Arn.

säll - sam - ma ord of - ta på nytt för min själ. De tyck - tes mig göm - ma en

p *pp*

463

Arn.

lön - lig mening, en lockande djupsint gå - ta.

Olav

En djupsint håg har du förvisst och

mf *p*

27

468

Olav

djärvt spör - jan - de tan - kar. Men ett må du sö - ka för - stå:

f *mf* *f*

472

Arn.

Olav

Kris - ti hämnd är ett straff till att bätt - ra de svek - ful-las sin - nen.

mf

mf 3

fz

p

Om

476

Arn.

Olav

straf - fet ald - rig tar slut, vad bå - tar då bätt-ring?

E - vig vån - da är en - dast för

p

mf

3

28

480

Arn.

Olav

Fin-nes nå-gon så u - sel? Och om han finns, är

dem som ej kun-na bätt-ras.

mf

mp

p

mf

f

pp

3

485

Arn.

skul - den hans e - gen?

(ler) *mf*

Olav

Jämt - lands sko - gar ha gjort dig till grubb - la - re,

489

Olav

tror jag. Men säg mig nu: vi läm - na - de du dem och kom till mig?

493

Olav

Of - ta blev det mig sagt att du blott vil - le ly - da din e - gen lag,

498

29

Arn. *p*

Olav

Ja, jag trod-de en
ald - rig en an - nans.

502

Arn. *mf*

Olav

gång: en-dast så vo-re li - vet värt att le - va. En - sam-he-ten

507

Arn. *mf* *espress.*

Olav

lär - de mig an - nat. Den få-gel-fri-e tråd-de till lag-vär-nat lugn?

511

Arn. *f* *mf*

Olav

Nej, ic-ke så. Ensamheten syntes mig snart som min lättaste börda.

30

515

Arn. *mp* Tyng - re blev hämn-den jag svu - rit hård-sin-ta jäm - tar. *p* Tyngst lik - väl den

pp *mf* *p* *fpp*

519 (tystnar och sjunker i tankar)

Arn. kamp, som flam-ma-de upp i mitt e-get bröst. *mf*

Olav Vilken kamp?

pp *p* *pp*

524

Arn. *mf* I lång-a år låg jag på lur mot löms - ka fi - en-ders list och för - sät. De

pp

529

Arn. ska-ror, som brö-to ur skogen fram, fun - no mig va-ken. *mp* Men för sin-nets fri-het

mf *pp*

31

534

Arn.

p *mf*

viss-te jag ing - en vakt: ny - a o-kän-da tan - kar smö-go sig

539

Arn.

mp

upp ur mitt hjär-tas djup och stu - lo min styr - ka.

543

Arn.

mf *mp*

Den stol - te, som li - tat blott på sig själv, såg, att han ic - ke

547

(stannar ånyo)

Arn.

mf **32**

var den han trott. Till dig ging-o titt mi-na tan - kar

Olav

mp

Så gick han till mig?

552

Arn.

än - da från ung - a da - gar och mest, när du tvangs att fly från ditt ri - ke:

p sempre

556

Arn.

din lott tyck-tes lik - na min e - gen. Men läng - e ha - de det nog

560

Arn.

dröjt än - då, innan min fot_ funnit vägen, om ej... Konung, du har i ditt

33

f *pp*

564

Arn.

föl - je en stor - ar - tad jämtländsk kvinna.

Olav

Har jag? Ja visst, hon som mälde mig

f *p* *mf*

569 (ler)

Olav nyss, Frös-ö-go-dens dotter. Är det hon, som dra-ger slik käm-pe till min

573 *mp*

Arn. Du

Olav här? Ja, hon är en yp - per-lig kvin-na.

577 34

Arn. känner henne väl, tycks det.

Olav Jag var hennes gäst vid mitt tåg genom Jämtland. Vi

581

Olav ta - la-de of - ta samman bå - de i all - var och gamman. och in - nan jag drog dä - dan, tog hon

584 *mp*

Arn. Ja, ko-nung O - lav är känd som en kvin-no-kär

Olav do - pet.

pp *p*

588

Arn. man. (med vredesblixtrande ögon)

Olav Vad? Låt kä - ring-ar sladd - ra om slikt!

mf *ff* *f*

590 **Tranquillo**
(lugnare) *mf* *mp*

Olav Men jag ser nu, Gun - hild är dig

fp *pp*

Poco meno $\text{♩} = 104$

594

(ser tigande mot marken)

Arn.

Olav

kär. Men var det ej du, som

mf *f* *p* *pp*

597

35

Arn.

Olav

Jo, och drå-pet är so-nat en-ligt lag, men o-häm-nat.
gjo-r-de hen-ne till än-ka?

mp *f* *mf* *f*

Più mosso

601

Olav

Vanskligt tycks det mig då att bli - va din böneman. An-nars vil - le jag

mf *mp* *p* *f* *p*

606

Tempo primo

Arn. *f*

Olav Jag tac-kar dig, konung!

lö - na dig så, om vi kom-ma med se - ger ur stri - den.

mf *f* *p* *mf*

610

Arn. *p* *mf* *pp*

Olav Men Gunhild tän-ker visst än-nu på hämnd. Och tör - hän - da får hon den i dag, ty jag

p *p*

614

36

Arn. *fp*

Olav a - nar min död.

Så var frimodig, Arnljot, och ljus till sinnes!

mf *f* *pp* *mf*

619

Arn.

Olav

Men ä-ven i bon-de-hä-ren

Fal-ler du i dag, varder him-mel-riks lyc - ka din lön.

mf

mp *mf*

mf *fp* *pp*

623

Arn.

Olav

stå ju många kristna?

De stri-da ej för Kris-ti sak, en - dast för eg-na,

mf *mf*

pp *p* *f* *pp*

627

Olav

(Olav springer upp.)

jor - dis-ka tarv. Vi ä-ro lju - sets och san-ning-ens stridsmän. Och

f *ff* *mf* *p* *f*

631 37

Arn. *f* *mp*

Olav *mf*

Vår död se - ger?
ä - ven vår död skall bring-a sanningen se-ger! Ja! Liksom

635 *f*

Olav *f*

Kris-ti ord fick makt ö-ver människors sjä - lar, först__ när han själv__ ha-de li - dit och dött i

638 *mp*

Olav *mp*

man-na-hamn för dess sanning, så väx-er än - nu hans väl - de på jor-den med varje lyk - tat

641 *mf*

Olav *mf*

hjal - te-liv. Och vart hjär-ta, som blö-der till döds i stri - den för

645

Olav

lju - set, ö - kar dess glans och lyf - ter det hög - re att ly - sa ö-ver all

649

Olav

värld - den.

38

Poco più tranquillo
(sakta liksom för sig själv)

653

Arn.

Stri - da för ljuset! Ja, det är det högsta. Det viss-te jag ren i min

657

Arn.

dröm-syn. Och mäk-tig tröst göm-mes i tan - ken, att dö - dens blo - di - ga

661

Arn. *pp* *mf*

bitt - ra dryck ej töm - mes för-gä-ves. Nej, men

Olav (undrande) *mf*

Icke darrar Arnljot för döden?

665 **39** Con moto

Arn. *p*

un - der-stun - dom tycks det mig som ha - de jag än-nu ej le - vat. In - tet har jag

670

Arn. *mf* *p*

ut - fört, son - lös går jag bort, ing - en skall sør - ja, ing - en

676

(springer upp, släpper sitt spjut)

Arn.

sjung - a. Vid den

pp *mf* *f* *ff* *mf* *pp*

681

40 Più moto

(vänder sig bort)

Arn.

tan-ken skäl-ver mitt hjär-ta som sar-gat av is-kallt stål! (går fram och lägger sin arm om hans skuldror) *mp. espress.*

Olav

Arn-ljot, du

pp

687

Olav

tung-a ö - dens rov, — du hug - ful - le hjäl - te! Ditt ve blir mitt.

693

Olav

Ä - ven mig har en a - ning sagt, att min död ej — är fjär - ran.

p

700 41

Olav

Kan-ske sko-la vi föl-jas åt i det sis-ta. Så vill jag

706

Olav

dess-för - in - nan kal - la dig min vän — och tac - ka dig för att vi fingo mö - tas.

711 42

(Arnljot fattar handen, ser Olav i ögonen; hans mörka blick klarnar för konungens ljusa.) *f*

Arn.

(räcker fram sin hand)

Olav

Grant ser jag, du go-de konung

717

Arn.

att jag ej skall ång-ra den-na dag. Och öns-kar jag nu blott dö för dig, så att

721

Arn. *p.*

du fing-e le - va.

Olav *f*

Ditt ä - del-mod bringar en konungs på skam. —

mf *f* *p*

726

Arn.

Du gav mig din vän-skap. Det är nog för min

Olav

Ej vet jag — hu-ru lö-na dig.

mf *f* *mf*

732

43

Arn.

tid, sak samma, om den nu skall räk - nas i år el - ler tim-mar.

p *mf*

(går och tar upp Neite)

736

Olav

Arn - ljot! Än må vi hop-pas, Än ä - ga vi

p < *f dolce*

741

Olav

star - ka se - nor och va - pen.

f m.d.

745

Olav

Se, svär - det du gav mig, svär - det, som

f m.d.

748

Olav

bi - ter blott med kraft, när det sving-as för sann fri - het, vill jag

mf

44 (Poco animato)

750 (Arnljot blir åter tankfull och hans blick mörknar.)

Olav nytt - ja i stri - den i dag.

FINN ARNESSON (skyndar in, avbrytande konungens tal) *f*

Finn Her - re, bon - de - hä - ren ryc - ker allt - jämt fram - åt!

753 *f*

Olav Så lät blå - sa till fyl - kings!

Finn In - nan so - len står högst, har stri - den bör - jat.

756

Olav Jag kommer och ta - lar till hä - ren. Och nu, Arn - ljot,

Finn (Finn ut)

760 45 (båda ut åt vänster)

Olav

följ mig nu till min bis - kop att und - få det he - li - ga do - pet.

764

SCEN 5 (Gunhild)

768 **Agitato** GUNHILD (kommer från höger, spanande ut över dalen) *mp*

Gunh.

Är det möj - ligt? Kan fol - kets tal va - ra sant?

772

Gunh.

Arn - ljot här? Och re - dan? Har han följt mig? Och vad äm - nar han?

46

776

Con moto

(lyssnar till lurarna)

Gunh. *p*
O gu-dar! Här-blås-ten

Cor. *f*
Kungshärens lurar (långt bak)

pp

780

(ser ut åt vänster)

Gunh. *f* *mf*
bör - jar allt-re'n till den strid som skall... Ah! Där är han!

Cor.

f *mf* *p*

785

Gunh. *mf* *p* *ff* *f* *p*
Samman med O-lav! Hur hans guldhjälms

mf *p* *ff* *f* *p*

790

Gunh. *mf* *p* *mf* *mf*
glim-mar! Vem skulle ej tro, att han vo-re konungen!

mf *p* *mf* *mf*

47

794

Gunh.

Vad? De gå ned till käl-lan! Fram till

pp

798

Gunh.

bis - ko-pen! Allt folk vi-ker un-dan. Ko-nung-en ta-lar!

p

803

Gunh.

Arn - ljot bö - jer knä,

807

48

Gunh.

lyf-ter av sin hjälm, sän - ker sitt stol - ta hu-vud!

Stridslurar (bakom scenen)

Cor.

f

pp *p* *mf* *pp*

812

Gunh. *Biskopen lä-ser!*

Cor.

p

817

Cor.

p *f*

821

Cor.

49

f *f*

824

Cor.

(förtonande)

mf *pp* *cresc.*

828 *f* *espress.*

Gunh. Nu glän - ser

833

Gunh. käl - lans vat - ten ö - ver hans gu - la hår!

Cor.

836 (ilar fram, sjunker på knä) *accel.* **50** *Animato*

Gunh. *p* O du mäktige ny-e gud!

Cor.

840 *rit.* *mf* *ff* *a tempo* *f*

Gunh. Tag mitt hjär-tas o - säg - li - ga tack! Arn - ljet här!

Cor.

844 (skyndar efter en blick åt höger hastigt upp och döljer sig bakom träden på kullen)

Gunh. Krist-nad! Ko-nung-ens käm - pe! (Sigurd i Slandrom, Bård i Bräcka, Heming i Ås komma med följe från höger.)

Sig.

SCEN 6
Poco meno
SIGURD *f*

848 *f*

Sig. Vi måste finna honom, innan stri-den bör-jar. Och jag hör lu-rar-ne lju-da allt

Cor.

851

Sig.

närmre.

BÅRD *mf*

Om fjäll - männen sagt sant, är han säkert hos konungen. Men var är konungen?

Cor.

855

Hem.

HEMING *mf*

Tör-hän-da där ne-re vid dung-en. Där ser jag

Cor.

859

Sig.

Här ser jag ett spår av Arnljot:

Hem.

mång - a ståt - li - ga män i prakt - bryn - jor.

Cor.

mf

862 (tar upp det från marken)

Sig. hans spjut.

Bård. Och här kommer han själv!

f *mf* *p*

SCEN 7

864 Poco più moto

Sigurd. SIGURD *f* *mf*

(Arnljot kommer från vänster, bakgrunden, stannar plötsligt till vid åsynen av hersarna och lägger handen på sitt svärd.)

Var lugn, Arnljot! Jag är din vän som

Arn.

f *mf* *p*

868 (poco rit.)

Sig. förr. Och des-sa ä-ro ej mer di-na fi-en-der. Se här ditt spjut!

mp *mf* *f* *fp*

(Poco più mosso)

872

Sig. *f*

Arn. *mf* (tager spjutet) *mp* *f*

Mitt ä-ren-de var just att häm-ta det. Men vad är e-dert? Efter rast-lös

mf *p* *mf*

875

Sig. *f*

färd genom dag och natt att mä-la dig sto-ra ti-den-der: Öst-mund Frö-sö-go-de har dött

(Tranquillo) 51

p *pp*

879

Sig. *p*

sot - död. Läng - e låg han och bi - da-de slu-tet. Bu-det om

pp

884

Sig.

Gun-hilds flykt blev hans ba - ne. När han spor-de de ord du ta - lat till män-nen vid Järp -

p *mfpp*

887

Sig. *p*

ström-men sa-de han blott: "O - säll var den stund, då jag yp-pa-de strid med Arnljots ätt!

890

Sig. *f* *mf*

Nu har jag mist allt jag höll kärt, och än-då är skulden ej gäl-dad. Ja, än mer i min

893

52

Sig. *mp*

sis-ta stund må det sä-gas: Arn-ljot har rätt. Han är född till

897

Sig. *mp* *p*

Jämt-lands höv-ding." Med des-sa ord dog han. Snabbt gick

900

Sig. *mf*

ryk - tet om dem vi - da kring Stor-sjöns stränder. Li - ka snabbt gingo mina bud.

pp *mf* *f* *p*

903

Sig. *f*

Vi dro-go till tings... och där blev din fred-lös-het hävd! I he-la

mf *p* *f*

907

Sig. 53

Jämtlands namn komma vi nu att bedja dig va-ra vår hövding. Ty nu har din

p *mf* *f*

911

Sig. *Doppio movimento* $\text{♩} = 80$

mo-ders tan - ke seg - rat.

Bård *f* *3*

Heming *f* *3*

Ja, — den har vun-nit ä-ven vå - ra sin - nen!

Ja, — den har vun-nit ä-ven vå - ra sin - nen!

mf *p*

915

(skenbart lugn) *mp*

Arn.

Bård För

Hem. Jämt-land må ly - da sin e - gen lag, ic - ke Svitiods!

 Jämt-land må ly - da sin e - gen lag, ic - ke Norges!

920

Sig. Du har svu-rit O - lav din tro?

Arn. sent seg - rar den tan - ken. Den är re - dan död.

925

Sig. Vad Arn-ljot den bil - to - ge svor, bin - der ej Arn-ljot höv - ding - en.

Arn. Ja.

929 *f*

Arn. Han gav ej blott sin tro men sin var - mas - te vän - skap.

933 *mf* *col canto*

Sig. O - lav dömer nog bätt-re din sak. Ic - ke är det-ta löftesbrott. Jämt - land har

937

Sig. äld - re krav på din kraft.

Arn. *mf* Om Jämt-lands krav har jag ny - a tan-kar.

942 *p* 55

Arn. När jag läm-na-de vis-tet i sko-gen och vand-ra-de hit, steg jag

947

Arn.

upp på Å - re - fjäl - let att ta - ga av - sked av lan - det. Vi - da såg jag mig

mf

mf

p

953

Arn.

kring: _____ fjäl - len stäng - de i väs - ter, vatt - nen väll - de åt ös - ter. Hur

mp

p

pp

958

56

Arn.

långt jag än blickade ut, _____ allt - jämt det - sam - ma.

pp

964

Arn.

Då för - stod jag: _____ detta mils - vi - da glim - man - de

8va

970

Arn.

nät av å - ar, äl - var och sjö - ar, det län - kar allt landet samman till ett mellan ha - vet och

(8)

57

975

Arn.

fjäl - len. Allt — är Svi - tiöd!

(8)

f *non leg.* *p* *mf*

980

Arn.

Jag fann att jag skå - dat för lågt på lan - det och li - vet. Nu

mp *p* *p*

ff *pp* *p* *fp > pp*

986

Arn.

såg jag det he - las art och lag och sa - de far - väl till min konungadröm. och till

mp *p* *pp* *p* *pp*

992 58

Sig. *mf*

Må va - ra att jäm - tars bygd en gång gror samman med Svi - tiod.

Arn.

Jämt - land.

p *f*

997

Sig.

Än-nu är det ett land för sig själv, som krä-ver sin hövding! Nu, då den tanken fått

mf

1002

Sig. *f*

liv och makt vo-re det ill - dåd att drä-pa den. Där - för, Arn - ljot,

mf

1006

Sig. kom! Arn - ljot, kom! Bjud Gun - hild vän - da med

1010

Sig. dig och de - la ditt höv - ding - a - sä - te! In - nan som - ma - ren gått, skall vårt

1014

Sig. hell skal - la från Frös - ö - vall ö - ver blom - gu - la

1020

Sig. bac - kar och glit - ter - blå sund, när vi

60

1024

Sig. *f*

dric-ka för Jämt - lands lyc-ka och din, för mång - a fred - säl - la

mf

ossia: *f*

ståt - li - ga

1029

Sig. *f*

sol - skens - år ö - ver Stor - sjöns — ståt - li - ga

f *mf*

1033

Sig. *f*

bygd! — Ja, kom, —

Bård *mf*

Ja, kom, Arn-ljot! Vänd å - ter till Jämt - -

Hem. *mf*

Ja, kom, Arn-ljot! Vänd å - ter till Jämt - -

f

1038 *accel.* **Allegro molto agitato**

Sig. Arn - ljot!
(springer fram) *f*

Arn. Allt - jämt mer kvä-van-de vän-da, allt-jämt mer kväl-jan-de val!_____

Bård land!_____

Hem. land!_____

ff *p* *fpp*

1043 **61** *Poco più tranquillo* *mf*

Arn. Mitt vi - da sol - fag - ra land!_____

p *mf* *p* *mf*

1048 (lugnare) *p* *pp*

Arn. Nej! Det-ta är provet, det förs-ta, det störs-ta.

Cor. (i fjärran)

pp

1054 **Maestoso risoluto** **Con moto**
(till hersarna) *p* *mp* *f*

Arn. *f* *pp*

Cor. (*förtönande*)

Vänden å-ter, väl-jen en annan! Mitt ord är

1059 62

Sig. *mf*

Arn. *mf* *f* *fpp*

gi- vet. Fåfängt! Hellre dör jag för ho-nom än

Så vill jag själv trä-da in-för konungen.

1063

Arn. *mf*

Hem. *mf* *pp* *mf*

le-ver för jäm-tar-na. Hämd?

Är du oss gramse än-nu? Är det-ta din sis-ta hämd?

1067

Sig. *f* Tör-hän-da bli-ver det då din

Arn. Nej, men I ve - ten ej att jag nyss ta-git do-pet.

p

1070

Sig. *mf* lott att kristna Jämtland, ty det a - nar mig, att den ny - a tron skall seg - ra ä - ven hos oss.

Stridslurar (bakom scenen)

Cor.

mf

1073

Sig. (plötsligt beslutsam) *f* Var - för bi - da?

Arn. Så bi - den här på mitt svar, tills stri-den har stått! I

Cor.

f *pp*

1076 63 *mf*

Sig. *Jag förstår: om du kommer*

Arn. *den - na sak må lyc - kan dö - ma, el - ler den ny - e gu - den.*

Cor.

pp *p*

1079

Sig. *o - skadd ur kam - pen, men konungen...*

Arn. *(infallande)*

Cor. *Jag går nu att käm - pa för ho - nom och hans*

1081 *ff*

Arn. *liv är mig kärt. Hö - ren min ed. Ald - rig än sväng - de*

p *f* *p* *f* *mf*

1085 (går ut samma väg han kommit)

Arn.

Arn-ljot sitt svärd med stör-re man-dom än vid Stik-le-stad.

1090 (ser efter honom) *mf* 64

Sig.

Cor.

Krympt har ic - ke hans själ un-der vild-marks-li- vet!

1094 (Gunhild kommer fram, ser sig spejande omkring, skyndar därpå hastigt tillbaka till sitt gömställe bakom träden.)

Gunh.

Sig.

Cor.

Dock nu må vi väl bi-da, som han bad oss.

(alla ut åt höger)

(Konung Olav, följd av Arnljot, skalderna, märkesbäaren, biskopen, Göka-Tore, Åflo-Faste och en stor skara hird- och härmän, kommer från vänster.)

1098

Olav

Cor.

1102 SCEN 8

Olav

Cor.

Och nu, mi-na män, hö - ren vårt här - rop.

pp (förtonande)

f

p

p

1105

Olav

Fram, fram, fram, krist-män, kors-män, konungsmän!

ff

f

mf

1110 TORFINN 65 *f* *ff* (följer efter konungen)

Torf. Ja, fram, fram, fram,

ARNLJOT *f* *ff* (följer efter konungen)

Arn. Ja, fram, fram, fram,

Olav (ut åt höger)

Så__ må vi kän-na var-and-ra i striden.

Torm. G.-T. Å.-F. Giss. TORMOD, GÖKA-TORE, ÅFLO-FASTE, GISSUR *f* *ff* (följa efter konungen)

T. *f* *ff* (följa efter konungen)

HIRDEN (Kör I) Ja, fram, fram, fram,

B. *f* *ff*

T. KUNGSHÄREN (Kör II) (utom scenen)

B.

T. KUNGSHÄREN (Kör III) (utom scenen, längre bort)

B.

p *mf* *f*

1114

Torf. krist-män, kors-män, konungsmän! _____

Arn. krist-män, kors-män, konungsmän! _____

Olav _____

Torm.
G.-T.
Å.-F.
Giss. krist-män, kors-män, konungsmän! _____

T. krist-män, kors-män, konungsmän! _____

B. krist-män, kors-män, konungsmän! _____

T. *f* Fram, fram, fram, krist-män, kors-män, konungsmän! _____

B. *f* krist-män, kors-män, konungsmän! _____

T. *f* Fram, fram, fram, _____

B. *f* Fram, fram, fram, _____

mf

1118

T. Kör III krist-män, kors-män, konungsmän!_____

B.

T. *f* KUNGHÄREN (Kör IV) Fram, fram, fram, krist-män, kors-män,
(på avstånd)

B. *f*

p *f* *mf* *p* *mf*

1122

Gunh. GUNHILD (åter fram) *mf*
O,

T. konungsmän!_____

B.

p *f*

SCEN 9 (Gunhild)

1126 Poco meno (con moto) *mp*

Gunh. skräck-ful-la vävna av ångest och hopp, av dödstung hot och strå-lan-de löften. Om

p

1130

Gunh. *f*

Arnljot får le - va och O-lav fal - ler... Nej! nej! O - lav må

pp *p* *ff*

1133

Gunh. 66

le - va! Och dock, _____ vil - ken då - ran - de fa - ger dröm! _____

ff *fp* *mf* *p* *p dolcissimo*

1137

Gunh. *mp*

Att sit - ta vid Arnljots si - da i barn - doms - hem - met, på ät - tens gård! _____

mp

1141

Gunh. *mp*

Min fa - der är död, dråp - ligt skall han grav - sät - tas.

p *mfp*

1145 *mf* *mp*

Gunh. Arnljot skall är - va hans makt. Och se-dan: ef-ter all o-frid,

1148 *accel.* *f* **67** *Più moto*

Gunh. ång-er och sorg säl - las-te som-mar - da - gar. Det är troll-dom i tanken,

1152 *accelerando molto* *ff*

Gunh. den dö - var mitt sinn som ett rus!

1155 *f*

Gunh. Ont jag önskar, synd jag sä-ger, men O - lav, ic - ke Arn-ljot må

1164

Tore

Så lät - om oss stan-na här!

T. KUNGSHÄREN (Kör II, III) *f* Fram, fram, fram,

B. *f*

T. (IV.)

B.

T. (V.) stå de re-dan, rus - ta-de och re - do.

B. rus - ta-de och re - do.

T. (VI.)

B.

T. (VII.)

B.

T. (VIII.)

B.

Cor.

Tbn.

pp

1167 TORE HUND

Tore

Hören I bön-der? De sjung-a sitt här - rop. Ä-ven vi må väl-ja ett ord att

T.
krist - män, kors - män, ko-nungs - män!

B.

Cor.

Tbn.

68

1170

Tore

kän-na de vå - ra från dem! Så ly-de vår lö-sen: Fram, fram, bon - de - män!

KUNGSHÄREN (Kör IV)

T. *f*
Fram, fram, fram, krist-män, kors-män, konungsmän!

B. *f*

T. (V.) *f*
BONDEHÄREN (Kör V) Ja,

B. *f*

Cor.

Tbn.

poco cresc.

1174

Tore

EN MAN UR KÖR V *f*

Nu skall han få gäl - da skeppet han tog från mig i

BONDEHÄREN (Kör V)

fram, fram, bon - de-män!

BONDEHÄREN (Kör VI) *f*

Fram, fram, bon - de-män!

BONDEHÄREN (Kör VII) *f*

Fram, fram,

BONDEHÄREN (Kör VIII)

Cor.

p

1177

f

Tore

Musical staff for the character Tore, starting with a rest followed by a melodic phrase in the key of D major.

Ja, he - la

EN TREDJE *f*

Musical staff for the third voice part, labeled 'EN TREDJE', with a forte dynamic marking.

Ni - da - ros!

Och min bro - der!

EN ANNAN *f*

EN FJÄRDE *f*

Musical staff for the second and fourth voice parts, labeled 'EN ANNAN' and 'EN FJÄRDE', both with forte dynamics.

Och nu skall min fa - der var - da häm - nad!

Och min son!

T.

Musical staff for the first Tenor part, showing a rest.

B.

Musical staff for the first Bass part, showing a rest.

T.

Musical staff for the second Tenor part, showing a rest.

B.

Musical staff for the second Bass part, showing a rest.

T.

Musical staff for the third Tenor part, with a melodic line and a slur.

bon - de - män!

B.

Musical staff for the third Bass part, with a melodic line and a slur.

Fram,

fram,

bon - de - män!

T.

Musical staff for the fourth Tenor part, with a melodic line and a forte dynamic marking.

BONDEHÄREN (Kör VIII)

Fram,

fram,

B.

Musical staff for the fourth Bass part, showing a rest.

Cor.

Musical staff for the Cor (Cornet) part, with a melodic line and a slur.

Piano accompaniment for the scene, featuring chords and arpeggiated figures in both hands.

1179

Tore

Nor - ge skall nu ta - ga hämnd för al - la de ill - dåd han ö - vat!

Män ur Kör V

EN FEMTE

T.

B.

Kör VII

Ja, han

T.

Kör VIII

bon - de - män!

B.

f

Fram, fram, bon - de - män!

1181

Tore

Och nu kommer han med föl - je av rå - na - re och stigmän att

brän - de min gård!

T.

KÖR V

Också min!

B.

Också min!

T.

B.

1183

Tore

bör - ja på nytt!

T. *ff unis.*

KÖR V Det skall ald - rig ske! Nidingars us - le her - re, nu må nås av vårt

(5 soli med kören) unis.

B. *ff*

f *ffz* *f*

1186 69 (ropar)

Tore

Hållen eder re - do! Kungsmännen komma! Nu må vi mö - ta dem hårt!_

T. hat!

B.

Cor. Tr.

Tbn.

mf

3 3 3 3

(Kungshärens rop växer plötsligt i styrka och närmar sig. Tore Hund ger tecken med sitt svärd, bönderna uppstämna sitt härskri och storma över scenen. De mötas av kungshären längs högra scensidan. Starkt vapengny och vilda rop fylla luften. Bönderna vika, striden flyttar sig över till vänstra sidan och vidare ut. Längst fram i förgrunden kämpar konungen, omgiven av sköldborgen, i vilken Arnljot går främst under märket; efter honom Göka-Tore, Åflo-Faste och skalderna. Sköldborgen råkar i någon ordning. Två bönder rusa fram och anfalla konungen. Arnljot, som oemotståndligt huggit sig fram genom fienderna, har kommit långt före. Han vänder sig om, upptäcker konungens fara, skyndar till och sårar båda angriparna till döds med sitt spjut och sitt svärd. I detsamma träffas han av en pil i bröstet och släpper spjutet för att gripa åt hjärtat.)

poco rit. SCEN 11

1189

TORFINN *ff* (utom scenen, närmande sig)

Torf. Fram, fram, fram, krist - män, kors - män,

ARNLJOT, OLAV, TORMOD, FINN *ff* (utom scenen, närmande sig)

Arn. Olav Torm. Finn Fram, fram, fram, krist - män, kors - män,

GÖKA-TORE, ÅFLO-FASTE, GISSUR *ff* (utom scenen, närmande sig)

G.-T. Å.-F. Giss. Fram, fram, fram, krist - män, kors - män,

(Skaran ordnar sig skyndsamt längs vänstra scensidan.) TORE HUND

Tore Fram, fram,

HIRDEN och KUNGSHÄREN (Kör I, II, III, IV) *ff* (utom scenen, närmande sig)

T. Fram, fram, fram, krist - män, kors - män,

B. *ff*

BONDEHÄREN (Kör V, VI, VII, VIII)

T. Fram, fram,

B.

Cor. Tr.

Tbn.

fz mf f

(trem.)

(Sammandrabbning)

1193

Torf. *ff* (in) konungsmän! Fram! Fram! Fram!

Arn. Olav Torm. Finn *ff* (in) konungsmän! Fram! Fram! Fram!

G.-T. Å.-F. Giss. *ff* (in) konungsmän! Fram! Fram! Fram!

Tore bon-de-män! Fram! Fram! Fram!

T. *ff* (in) konungsmän! Fram! Fram! Fram!

B. *ff* (in) konungsmän! Fram! Fram! Fram!

T. bon-de-män! KÖR V Fram, fram, bondemän!

B. bon-de-män! KÖR V Fram, fram, bondemän!

Cor. Tr. Tr., Tbn. *ff*

ff

1199

Torf. Fram, fram, fram!

Arn. Olav Fram, fram, fram!

Torm. Finn Fram, fram, fram!

G.-T. Å.-F. Giss. Fram, fram, fram!

Tore Fram, fram, bondemän! Fram!

T. Fram, fram, fram, fram!

B. Fram, fram, fram, fram!

T. KÖR V, VI Fram, fram, bondemän!

B. Fram, fram, bon-de - män!

T. KÖR VII, VIII Fram, fram, bon-de

B. Fram, fram, bon-de

Cor. Tr. Fram, fram, bon-de

Tr. Tbn. Fram, fram, bon-de

1205

70

Torf.

Musical staff for Torf. (Trumpet) with lyrics "Fram!"

Arn.
Olav
Torm.
Finn

Musical staff for Arn., Olav, Torm., Finn (Soprano, Alto, Tenor, Bass) with lyrics "Fram!"

G.-T.
Å.-F.
Giss.

Musical staff for G.-T., Å.-F., Giss. (Soprano, Alto, Bass) with lyrics "Fram!"

Tore

Musical staff for Tore (Tenor) with lyrics "Fram!"

T.

Musical staff for T. (Tenor) with lyrics "Fram!"

B.

Musical staff for B. (Bass) with lyrics "Fram!"

T.

Musical staff for T. (Tenor) with lyrics "Fram, fram, bon-de - män!"

B.

Musical staff for B. (Bass) with lyrics "Fram, fram, bon-de - män!"

T.

Musical staff for T. (Tenor) with lyrics "män! Fram, fram, bon-de - män!"

B.

Musical staff for B. (Bass) with lyrics "män! Fram, fram, bon-de - män!"

Cor.
Tr.

Musical staff for Cor. Tr. (Coronet, Trumpet)

Tr.
Tbn.

Musical staff for Tr. Tbn. (Trumpet, Trombone)

Piano accompaniment for the entire section.

1210 Vivace

Torf.

Arn.
Olav
Torm.
Finn

G.-T.
Å.-F.
Giss.

Tore

T.
B.

Cor.
Tr.

(nu åter skyddad av sin vakt
vänder sig ivrig och hänförd
till Arnljot)

1214 OLAV

Olav

f *mf*

Du bör-jar ståt-ligt, Arnljot! Vad? Är du så-rad?

ffp *ffp*

1218

Arn.

mp *mf*

Ja, det-ta var visst bå-de bör-jan och slut: En pil fann vä-gen till mitt hjär-ta,

p

1223

71

Arn. *p*

Olav *f*

lik som du, ko - nung!

Arn-ljot, vän! Skynda till Gunhild!

mf

1227

Olav

Hon kan lä - ka! Hav tack, du tapp-re!

1230

Olav

Jag skall ic - ke glömma! Väl mött ef - ter kam - pen!

f *mf* *f*

1234

cresc.

1238

(quasi rit.) (a tempo)

72 KUNGSHÄREN (Kör I, II, III, IV)

1243 *ff*

T. Fram, fram, fram, krist-män, kors-män, konungsmän!

B.

T. *ff* Fram, fram, bon-de-män!_

B. *ff*

BONDEHÄREN (Kör V, VI, VII, VIII)

SCEN 12 (Arnljot)

1247 (Alla ut. – Arnljot, ensam, försöker följa efter, förmår ej, sjunker ner mot en sten.)

Arn.

T.

B.

p *f* *f*

1252

Arn.

p

Ja, det-ta är döden!

p *f* *mf* *pp*

1256

Arn.

mf *p*

Jag viss-te det: den dag jag ej läng-re tror på mig själv, är min sa-ga slut!

1260

Arn.

73 *mp* *p* *poco stringendo*

Har jag nu blott frälst hans liv, är jag nöjd. Till

f *fp* *f*

1265

Arn.

a tempo

Gun - hild bad han mig gå. Vä-gen till hen - ne var tung i min hä - las

p dolce

1269

Arn. *p* *pp*

tid. Ej blev den lät - ta-re nu för den döds - skut - ne.

1273 SCEN 13 (Arnljot och Gunhild) (Gunhild sakta in från höger; när hon ser Arnljot skyndar hon fram.)

Gunh. (lutar huvudet mot stenen, ligger med slutna ögon och kämpar för att andas)

Arn.

1276 GUNHILD $\text{♩} = 88$

Gunh. *p*

Så be-drog jag mig ej: jag såg honom fal-la.

ARNLJOT (öppnar ögonen, småler)

Arn.

1279

Gunh. *f* Arn-ljot! Ing-a kval-fullt sar-gan-de ord!

Arn. *p* Nu är Gud-fast Grimsson häm - nad.

mf *p* *mf* *fp*

1282

Gunh. Ic-ke hämnd!

Arn. *p* Nej, ic-ke hämnd! Till - giv din fi-en-de, äls - ka din

p *mf* *p* *pp*

1288

74

Arn. *p* o - vän! Ja, de or - den ä - ro en dö-en-des, kun-na blott fat-tas i

mf *pp*

1293

Arn. *espress.* *pp* *p* dö-dens stund. Så läng-e livs - gnis-tan ly-ser, stå de mör - ka som en

1299

Arn.

röst i nat - ten, från o-sedd mun, på o-känt mål.

1305

Arn.

Nu bör - ja de skim-ra! Än-nu ser jag ej allt, men

(reser sig halvt upp)

1310

Arn.

ett för-står jag: Käm - pa blott för det högsta, för

1316

Gunh.

(andlöst)

Arn.

lju - set! Gun-hild, hav tack, att du kom i min sis - ta stund!

Låt mig

76 Poco agitato

(Arnljot visar åt bröstet.)

1321

Gunh. *se dina sår!* (bakom scenen, långt borta)

T. KUNGSHÄREN (Kör I, II, III, IV) *Fram, fram, fram, kristmän, korsmän,*

B. (bakom scenen, långt borta)

T. BONDEHÄREN (Kör V, VI, VII, VIII) *Fram, fram, bondemän!—*

B.

f p mf mf f f ffz p pp

1326

(undersöker såret) *p*

(tystnar)

Gunh. *Ja, pi-lens udd sitter kvar. När den drages ut... mp*

Arn. *Dör jag.*

T. *konungsmän!—*

B.

p pp

1331

Gunh. *f* Arn - ljot, hav misskund. *ff* Läm - na mig ej att för-

1335

Gunh. *mp* tä - ras av ång - er i livs - långt e - län - de! *p* Sä - g att du glömt mitt svek!

1340 77

Gunh. Sä - g det än - nu en gång!

Arn. Sa - de jag ej så i sko - gen!

1344 *ff* *mp* $\text{♩} = \text{♩}$

Gunh. O — jag har so - nat! Från den stund du stod för min syn som jämtarnes hövding, har

1348

Gunh. ång-ern sön-der-sli-tit min själ som med glö-dan-de järn. Fred-lös blev jag som

1351

Gunh. du: jag mindes min ung-doms-lyc-ka. Min

string. appassionato rit. *f*

1355 78

Gunh. kär-lek val-de den äd-las-te, och jag för-råd-de min

mf

1359

Gunh. kär-lek. Men den dog ic-ke. Den le-ver, le-ver!

p poco rit. a tempo *mf* agitato *f*

fp *p* *pp* *p* *f*

espressivo

1364 *poco rit.* *a tempo*

Gunh. Arn.

Arn - ljot! Glöm!

p dolce

Du snärj - des av ö - dets

1369 79 *Animato assai*

Arn.

gät - ful - la garn och lyd - des till on - da tung - or. Dock, det flyd - da har

1374 *poco rit.* *pp* *a tempo*

Arn.

mist sin makt. Ö - ver dödens svart-blå-a hav, i vars djup jag svind-lan-de

1379 *mf.* *poco rit.* *p* *pp* *a tempo*

Arn.

sjun - ker, brinner vår kär - leks guld-sol fa - ger som ald-rig förr.

1384 80

Gunh. *f* Smärtan vill kvä- va! *mp* Nyss steg som en sol-dags

1388 *mf* (överväldigas av sin förtvivlan)

Gunh. gryning ett hopp ur min grä-mel-ses natt: Till Jämtland skulle vi två...

Arn. Du mötte

1391 *mp* (griper hans hand och pressar den mot sitt bröst) *f*

Gunh. Han sade mig allt. O, att mitt

Arn. (sakta) *p* (söker hennes hand)

Sigurd? Min drott - ning!

1396 *ff* poco ritard. 81 a tempo

Gunh. hjär - ta vil - le bris - ta!

Arn. *p* Du har ju en

1401

Gunh. Öst-mund ef - ter min fa - der, min

Arn. son. Vad bär han för namn?

1406

Gunh. fa - der, som nu är död.

Arn. *mp* Så lev Gun - hild, och fost - ra din

p *dolciss.* *mf*

1412

Arn.

gos - se som vo-re han min! — Öst-mund skall stri-da som jag, nej, bätt-re än

1417

Arn.

jag, för lju - set, för Jämt - lands lyc - -

1422

82

Gunh.

Ja, he-ligt lovar jag: är-ver Östmund sin morfaders makt, skall han

Arn.

ka.

1427

L'istesso tempo

Gunh.

krist - na sin hem-bygd, i min - net av dig och din tro.

1431 (Poco meno, col canto) *mf*

Gunh. *mf* Ja, men ock tron på dig själv.

Arn. *mp* Du me-nar min ny - a tro på Vi - te Krist?

1434 *f* *mf* *non legato*

Gunh. *f* Nej! Vål lät den dig li - da

Arn. *mp* Den skall nu va-ra död; *mf* bis - ko-pen kal-la-de den ond.

1437 *f* *mp*

Gunh. myc-ket ve, men stolt och fri gjor-de den dig! Hur kan den va-ra ond? (reser sig på knä) *mf*

Arn. Den

1440 83 *p*

Arn. är ic-ke ond! Ditt tvivlande ord gör mig viss och öppnar bländ - lju - sa sy-ner, fast

(stirrar framför sig
med vidöppen blick)

1444

Arn.

dö - den skymmer min blick, tan - kar - na hissna tungan stammar...

1447

Gunh.

p *mp*

O gud! Är det dödens yr-sel som börjar? Hans ö - ga lyser som av himmelriks klarhet.

1450

Arn.

p *m.s.* *pp*

Him-mel-rik! Hur sa - de den gamle? Him-mel-ri-ket är i dig själv...

1454

Arn.

pp (stiger upp) **84** *f*

Gunhild, nu ser jag, nu vet jag: Tron på Krist och

1458 *ff* (sjunker åter på knä, stöder sig mot stenen)

Arn. tron på min kraft ä - ro ett!

T. KUNGSHÄREN (Kör I, II, III, IV) *ff* Ko-nung-en har stupat! Ve oss! Konung O - lav är
(bakom scenen)

B. *ff*

f *pp*

1462 (Kör IV in) *ff* (Kör IV ut) *p* (långt borta)

T. död! KÖR IV Ve! Konung O - lav är fal-len! KÖR I, II Ve! Konung O - lav är

B. *ff* *p*

T. KÖR III *f* Ve! Konung O - lav är fal-len!
(bakom scenen)

B. *f*

BONDEHÄREN (Kör V, VI, VII, VIII) *f* (bakom scenen)

T. Fram, fram, bondemän!

B. *f*

Cor. Kungshärens lurar

Tbn. Bondehärens lurar

pp

1466 (sakta) *pp*

Arn. O-lav är fal-len? Så svek då mitt svärd? Som Själv-rå-de svek.

T. fal - len!

B.

Cor.

Tbn.

1470 *p*

Arn. Mi - na va - pen mis - te sin kraft i den stund jag ej läng - re trod - de på min kraft.

1472 *mf* *mp*

Arn. Är ej det - ta dö - dens vitt - nes - börd för min tro? "Och ä - ven vår död skall

1475

85

Arn.

bring-a sanningen se-ger." Ja, är Krist him-mel-riks ko-nung, då har han

pp

1478

Arn.

bott i mitt bröst långt innan jag kän-de hans namn, som en del av mig själv_____

p

1481

Arn.

den högs-ta, den bäs-ta, min kraft! Och jag

f *mf* *p* *fp*

1486

Arn.

trod-de på kraften, ej på dess tomma, flyk-ti-ga namn. Ett

p

1490 86

Arn.

ögonblick led-de mig tvivlet: jag vek från min väg. Det kos-tar mig li- vet, men döden ger

1493

Arn.

se - ger-stolt viss- het! Min väg var den rät-ta för

1498

Arn.

mig, fast jag drog med tråtungt jordbunden blick genom skugg-mör-ka da - lar,

1503

Arn.

styr - de ej nog högt för att se. — Men nu, Gunhild! Min

1508 87 (reser sig långsamt) *p*

Arn. tro har ej änd-rat sin art, ej svi - kit sig själv! _____ Den

1513 $\text{♩} = \text{♩}$ *poco rit.*

Arn. steg blott ur dyst - ra, dunk - la sko - gar upp på sol-gläns-ta

1518 *mfp*

Arn. fjäll! _____

T. _____

B. _____

Tbn. _____

BONDEHÄREN Fram, fram, bondemän!
(i fjärran)

1522 **Con moto**

Arm. *p*

KUNGSHÄREN (Kör I, II, III, IV) Ja, O-lav är död och kal-lar sin vän.

T. *f*
Ve! Konung O-lav är död!

B. *f*

pp *f*

(Più vivo)
88 **Con passione**

1526 (rycker ur pilspetsen ur sitt bröst, segnar ned på knä, mottagen av Gunhild)

Arm. *f*
Jag kommer, min konung!

fz *p* *f*

1530 **ritard.** *p* *pp* **a tempo**

(kysser henne, låter ett ögonblick huvudet sjunka mot hennes skuldra, men höjer det genast åter med ett förklarad uttryck)

Arm. Gunhild! Far-väl!

T. KUNGSHÄREN (i fjärran) Ve, — konung O-lav är död!

B. *ff* *p* *pp* *ppp*

1536 $\text{♩} = \text{♩}$ Tranquillo con moto

Arn.

Gunhild! Kän-ner du ej, hur vi lyf - tas,

pp *dolcissimo*

Arn.

svä - va ös - ter-ut bort ö-ver sko-gar och moln genom gyl - le-ne rym-der!

89

1546 *p*

Arn.

Nu nå vi Å-re-fjäl-lets topp: he - la Jämt - land

p dolce

1551 *pp* *poco rit.* *mp*

Arn.

blå - nar in-un - der oss! Stor - sjön glitt-rar i fjärran, och

ppp

1555 **a tempo**

Arn.

O - viks - fjäl - len och al - la fjäll _____ stå snö - skim - ran - de

1559

Arn.

blå som jät - tar i bryn - jor av sil - ver och stål på vakt _____ om vår fag - ra hem - bygd!

1563 90

Arn.

Gunhild! Häl - sa Jämt - land! (dör)

1568 **Largo maestoso**

Gunh.

(Gunhild lägger honom sakta mot stenen, sluter hans ögon, kysser hans panna, reser sig, går åt höger och vinkar med sin slöja.)

1572

T.

B.

KUNGSHÄREN
(Kör I, II, III, IV) (i fjärran) Fram,

ff *fz* *mf*
p

91 **Animato**
(Sigurd, Bård och Heming
med följe komma från höger.

1576

Sig.

T.

B.

fram, fram, krist-män, kors-män, konungsmän!

f
sempre p

1580 Vid åsynen av den fallne
stanna de bestörta, tigande.) SIGURD (sakta) *p* (Gunhild böjer jakande på huvudet.) *mf*

Sig.

Är han död? Så ha vi fått hans svar

ff *pp*

1584

Sig. *8*

och kunna vän-da till - ba - ka. Nu väg-rar han ej att föl-ja oss.

mfp

1587

Sig. *8*

(till följet) Gån! Bringen oss en av de bå-rar, som till-retts för så - ra-de kungsmän!

p

1590

(Några av männen ut till höger. Stridsgnyet höres åter nära sig. Alla stå försjunkna i anblicken av den döde.)

92

Sig. *8*

Med ho-nom dog min

p

1594

Sig. *8*

lju - sas - te dröm. Ö - de blir li - vet för dem som föl - ja, när

rit. col canto

p assai

1597 *accel.*

Sig. *8*
de som fö-ra gå bort. Öds - li - gast dock, när höv-ding-a-

pp *mf*

1601 *p*

Sig. *8*
ver - ket, stri-dens strå - lan-de tec - ken, sjun - ker i gra - ven med

mfp *p*

1605 93

Sig. *8*
dem.

T. *8*
KUNGSHÄREN (på avstånd) Fram, fram, fram, krist - män, kors - män,

B. *8*

T. *8*
BONDEHÄREN (på avstånd) Fram, fram, bondemän!_

B. *8*

pp

1610 (Männen av följet komma tillbaka med en bår.) *mp* **Poco meno**

Sig. Läg-gen ho-nom på bå-ren! Men var-ligt, vörd-samt!

T. konungsmän!

B.

T.

B.

mp *pp* *pp*

1613 *mf dolce*

Sig. Han är e-der höv-ding. Och nu:

mf *f* *p*

1617 *ff*

Sig. bä-rom ho-nom hem till det land, den jord han höll

f

1622

94

(Männen ha lagt upp Arnljot på bären och hans vapen bredvid honom; lyfta nu bären upp på sina skuldror och stå redo att gå.)

Sig.

kä - rast!

fp *pp* *mf* *ff*

1627

Largo maestoso

(Sigurd drar sitt svärd och ställer sig i spetsen för tåget.)

Poco più moto

Sig.

Fa - ger syns mig sa - gan,

fff *f* *ff* *f* *p*

1632

Sig.

fast i sorg hon än - das. Skö - na - re sång ej på jor - den sjungs än om hjäl - te -

mp *f* *mf*

1637

95

Sig.

dö - den. Vä - jen i vörd - nad, färd - män, un - dan på hyll - nings - vä - gen!

mf *p* *mf*

1642 *espress.* *f*

Sig. Häl-sen med he - ta tå - rar! Här kommer Jämt - lands

Maestoso (poco pesante)

1646 (Tåget sätter sig i rörelse. Efter båren gå de två andra hersarna. Gunhild slår i stum sorg slöjan för sitt ansikte och följer dem.)

Sig. höv-ding!

T. KUNSHÄREN (Kör I, II, III, IV) Fram, fram, fram, krist-män,
(på avstånd)

B. *f*

1652

T. kors - män, ko-nungs- män!

B. *f* *fz*

Wilhelm Peterson-Berger

Wilhelm Peterson-Bergers gärning är inte lätt att sammanfatta: tonsättare, musikkritiker och –skriftställare, operaregissör och librettoförfattare, översättare och idealistisk filosof. Till svårigheterna bidrar också att hans gärning bildar en odelbar helhet – Peterson-Berger var en idédriven personlighet som ville verka i enlighet med sina idéer, men också föra ut dem i musik och skrift. Han var på sin tid en av landets mest omtalade musikpersoner, där hans egna musikaliska verk bidrog till hans rykte, men ändå stod efter hans engagerade musikkritik som grund till hans ryktbarhet.

Wilhelm Peterson-Berger föddes 1867 i Ullånger (mellan Härnösand och Örnsköldsvik) av föräldrar med dalsländsk härstamning. Han hade tidigt drömmen om att bli tonsättare. Peterson-Berger studerade vid Musikkonserveriet i Stockholm 1886–89, fortsatte med studier i Dresden 1889–90. Åter i Sverige var han musiklärare i Umeå och ledare för stadens musiksällskap 1890–92. Han återvände till Dresden, där han undervisade i musikämnen 1892–94. 1896 blev han musikkritiker i *Dagens Nyheter*, vilket fram till 1930 skulle bli hans fasta syssla vid sidan av komponerandet. Efter sin kritikertid flyttade han för gott till Sommarhagen på Frösön, där han redan 1914 låtit bygga sig ett hus av närmast skulpturalt slag. När dagskritikens snabba rytm inte längre pressade honom, kunde han mer koncentrerat skriva annat, men också komponera. Wilhelm Peterson-Berger avled i sitt jämtländska hem 1942, 75 år gammal.

Tonsättaren Wilhelm Peterson-Berger lämnade efter sig en både stor och varierad produktion. Hans verk i större format (de fem symfonierna *Baneret*, *Sunnanfärd*, *Same ätnam*, *Holmia* och *Solitudo* samt de fem musikdramatiska verken *Ran*, *Arnljot*, *Lyckan*, *Domedagsprofeterna* och *Adils och Elisiv*) är starkt präglade av hans kulturfilosofiska tänkande och var därför viktiga manifestationer från Peterson-Bergers sida. I Wagners anda skrev han själv operatexterna. Men paradoxalt nog har några av hans smärre verk fått störst spridning, pianostycken som samlingen *Frösöblomster* och körsånger som ”Stemning” och ”Killebukken”. Som sångtonsättare förenade Peterson-Berger sitt skickliga melodiskapande med en märkbar känsla för texters kvaliteter. Resultatet blev solosånger som tillhör de allra mest uppskattade.

© Gunnar Ternhag, Levande muskarv

Arnljot

Arnljot har blivit den i särklass mest framgångsrika av Peterson-Bergers operor. Från premiären på Kungliga Operan i Stockholm den 13 april 1910 fram till 1960 spelades verket vid 83 fullständiga föreställningar, vartill kommer några tillfällen, då delar av operan framfördes. Detta gör *Arnljot* till en av de mest spelade svenska operorna genom tiderna. Efter 1960 har dock endast delar av verket framförts, senast 2010 i samband med 100-årsminnet av urpremiären.

Verket bygger på historiska händelser, där slaget vid Stiklestad några mil nordost om Trondheim 29 juli 1030 står i centrum. Olof (Olav) Haraldsson, som försökte återta makten i Norge efter ett par år i exil, förlorade då mot en bondehär och blev dödad. Om detta berättar Snorre Sturlasson i Olav den heliges saga, som ingår som en del i hans stora historiska verk *Heimskringla*.

Där berättas också om jämten Arnljot, som anmält sig som frivillig i Olavs här, som kristnades efter att tidigare enbart trott på sin egen kraft och styrka och som sedan sårades dödligt i slaget. Flera av de övriga personer som ingår i operan har sina motsvarigheter i Snorres berättelse.

Under 1800-talet med dess vurm för äldre nordisk historia tillkom flera litterära verk, där Arnljot är huvudperson. 1870 skrev Bjørnstjerne Bjørnson verseposet *Arnljot Gelline* (tillnamnet syftar på Arnljots hemort Gällö ca 5 mil sydost om Östersund), och 1896 utkom Victor Hugo Wickströms roman *Arnliot Gällina*. Wickström var ansvarig utgivare för Jämtlandsposten från 1886, och man får anta att han både fängade upp och kanaliserade ett starkt lokalt intresse för Arnljotfiguren, som vid denna tid tycks ha haft en påtaglig plats i det allmänna medvetandet i Jämtland. IOGT-logen i Gällö hette sålunda Arnliot Gällina (eller med en annan språklig form Arnliot Gelliner), och i Jämtlandsposten kan man läsa flera artiklar och notiser som behandlar Arnljotgestalten och de historiska händelserna i Jämtland vid hans tid. En vink om namnets spridning kan vi också få när vi läser om ett cykelmärke och en prisbelönt tjur som båda bar Arnljots namn.

Wickströms roman är ett rent skönlitterärt verk, en fritt gestaltad berättelse om Arnljots liv från uppväxten i Gällö och fram till slaget vid Stiklestad. Werner von Heidenstam ägnade Arnljot Gelline ett kapitel i *Svenskarna och deras hövdingar*, del 1 (1908). Även detta är en fritt komponerad berättelse.

Arnljotgestalten var alltså allmänt bekant vid tiden runt sekelskiftet 1900, och Peterson-Bergers stora intresse för Jämtland och jämtländsk kultur påverkade säkert också ämnesvalet för operan. Precis som i sin första opera, *Ran*, och senare i *Domedagsprofeterna* och *Adils och Elisiv* valde Peterson-Berger att skriva texten själv. I en radiointervju 7 juli 1937, publicerad 9 juli i Östersunds-Posten, berättar tonsättaren om verkets tillkomst. Han kom i kontakt med Bjørnsons *Arnljot Gelline* vintern 1887–1888. ”Den gjorde emellertid ej som helhet något särskilt starkt intryck på mig; endast vissa scener och framför allt själva huvudgestalten fastnade i mitt minne och stannade där, ehuru omedvetet. Under tiden diktade och komponerade jag andra verk.”

Enligt intervjun började han arbeta med *Arnljot* när *Ran* var färdigskriven, d.v.s. våren 1899.

Men redan från nyåret 1897 finns belegg för att processen var igång. Den 2 januari 1897 kunde Sundsvalls-Posten i en notis meddela ”att direktör Peterson-Berger efter avslutandet af sin opera *Ran* påbörjat en ny opera ‚Arnliot Gellyne‘ till hvilken han för närvarande skrifver libretton.” Denna notis återgavs två dagar senare i Jämtlandsposten, då verket omnämndes som ”Arnliot Gällina”, alltså med den ansvarige utgivaren/romanförfattaren Wickströms stavning.

Som förberedelse läste Peterson-Berger Snorre Sturlassons saga och fotvandrade hela vägen från Mälardalen till Stiklestad, samma väg som Olav Haraldsson vandrat från exilen i Ryssland till nederlaget mot bondehären.

Först när *Ran* haft premiär i maj 1903 kom emellertid arbetet igång på allvar. Enligt intervjun ordnade P.-B. stoffet på hösten samma år, skrev synopsis vintern 1904 och dialogen senare under året. I början av 1909 var musiken färdigkomponerad, och först i januari 1910, när det var ungefär fyra månader kvar till premiären, var orkestreringen fullbordad och hela partituret utskrivet.

Även om P.-B. i intervjun talar om tillfälligheter och plötsligt uppdykande möjligheter under dessa år verkar, betraktad i efterhand, lanseringen av verket

mycket målmedveten.

1906 utkom texten för första gången i tryck. Verket hade då fått underrubriken ”Handling i tre akter” och tillägnades ”Mina vänner bland jämtarna”. Samma år publicerades ”Arnljots hälsningssång“ för baryton och piano.

1907 företog Peterson-Berger tillsammans med skådespelerskan Maria Schildknecht en mindre turné, där hela texten reciterades och tonsättaren spelade färdigkomponerade delar ur musiken. Vid några av föreställningarna medverkade även sångaren Göran Lindstedt.

1908 framfördes första akten som taldrama i det fria på Frösön av amatörskådespelare med P.-B. själv som regissör. Jämtlands fältjägerregementets musikkår medverkade med musikinslag.

1909 utgavs klaverutdrag till Vainos sånger och tre sångnummer för baryton (”Arnljots hälsningssång“, ”Arnljots kärlekssång“ ur andra akten och ”Tormods kvad“ ur tredje akten) samt fem orkesteravsnitt ur operan i sättning för piano.

Därmed var marken beredd för premiären den 13 april 1910 på Kungliga Teatern (nuvarande Kungliga Operan) i Stockholm. Tonsättaren-textförfattaren regisserade, Hjalmar Meissner dirigerade, och i huvudrollerna medverkade som Arnljot Frithiof Strömberg, som Unn Julia Jahnke, som Gunhild Julia Claussen, som Vaino Anna Oscár och som Konung Olav Martin Oscár. Mottagandet blev gott, och kritiken var huvudsakligen mycket positiv. Speciellt andra akten prisades för dess vildmarksstämningar och det ömsint tecknade porträttet av sameflickan Vaino, men man påtalade även en del longörer, i synnerhet i tredje akten. Redan samma år spelades stycket ytterligare 13 gånger.

Lanseringen av verket fortsatte. Sommaren 1913 gavs hela verket som taldrama på Frösön och på andra orter i Jämtland av Otto Arnolds och Arvid Englands teatersällskap. Skådespelaren Hugo Björne gjorde Arnljots roll, och Fältjägerregementets musikkår svarade för de orkestrala resurserna.

På hösten samma år framfördes verket på Malmö teater i, som det omnämndes, ”melodramatisk form”. Man får anta, att det var ungefär samma typ av framställning som vid sommarföreställningarna med i huvudsak talad dialog men med några sjungna musiknummer och med underliggande orkesterbeledsagning. Även här gestaltades Arnljots roll av Hugo Björne. Richard Henneberg dirigerade ”det förstärkta teaterkapellet”. Samma år, 1913, trycktes klaverutdraget.

1914 återkom Arnold och Englund med sitt sällskap till Frösön. Denna gång spelade en ensemble ur Hovkapellet under ledning av Orion Östman. Musikinslagen var enligt förhandsannonseringen betydligt fler än föregående år. Man gjorde också en längre turné detta år och besökte då även Norge.

1927 gjordes en filmversion av *Arnljot*. Greta Berthels skrev texten, och Theodor Berthels regisserade. Än en gång gestaltade Hugo Björne Arnljots roll. Filmen var en stumfilm, men vid urpremiären, som ägde rum i Östersund, och vid premiären i Stockholm spelades musik som Peterson-Berger ställt samman ur operan.

Det tryckta klaverutdraget från 1913 försågs med både svensk och tysk text som en beredskap för framföranden utomlands, och även librettot trycktes i en tyskspråkig version. I några pressnotiser från 1910- och 1920-talet framgår det att det fanns planer att sätta upp *Arnljot* både i Tyskland och USA, men något belägg för att något utlandsframförande verkligen ägt rum har inte gått att finna.

Däremot kunde tankarna på utomhusföreställningar på Frösön på nytt

realiseras 1935. Liksom 1908 framfördes verket som talldrama med musikinslag, med amatörskådespelare i rollerna och med P.-B. själv som regissör. Därefter har den spelats på samma plats varje år med ett uppehåll 1940–44 med anledning av andra världskriget (och Peterson-Bergers bortgång 1942).

De redan vid premiären 1910 påtalade longörerna i verket ledde till att man under åren genomförde olika strykningar för att koncentrera handlingen och korta speltiden. Det fanns även en ganska allmänt uttalad kritik mot orkestreringen av verket (liksom mot Peterson-Bergers instrumentationskonst över huvud taget). 1948 gav Peterson-Bergerstiftelsen författaren Ivan Oljelund och tonsättaren och dirigenten Stig Rybrant i uppdrag att göra en bearbetning av operan, ca 30 minuter nerkortad och med reviderad orkestrering. Från 1949 framfördes *Arnljot* i denna nya version, och resultatet finns dokumenterat i form av en inspelning från 1960 med Sixten Ehrling som dirigent och Sigurd Björling som Arnljot. I den medföljande skivtexten finns en ganska utförlig redogörelse (ursprungligen publicerad i Musikrevy i maj 1949) för hur Rybrant gått tillväga. Instrumentationen är bitvis ganska radikalt förändrad, körsatserna är kraftigt förenklade, och utöver de längre sprången har enstaka takter lagts till eller tagits bort på några ställen.

I dag får man nog betrakta Oljelunds och Rybrants bearbetning av verket som en parentes. Vid de konserter på senare år, där delar av verket framförts, har åter Peterson-Bergers originalversion använts. Detta har inneburit att man dirigerat från autografpartituret och spelat från de handskrivna orkesterstämmorna från 1910. Detta kan inte ha varit helt oproblematiskt, eftersom det finns ett flertal diskrepanser mellan partitur och stämmor och även mellan partituret och det tryckta klaverutdraget. Syftet med föreliggande utgåva har därför varit att på källkritisk grund skapa ett komplett, spelbart uppförandematerial av Peterson-Bergers originalversion.

© *Finn Rosengren*, Levande musikanter

Wilhelm Peterson-Berger

Wilhelm Peterson-Berger is a hard man to define: composer, music critic and author, opera director and librettist, translator and idealist philosopher. To compound matters, his achievements go to make up an indivisible whole – Peterson-Berger was driven by ideas and sought not only to work in accordance with them but also to express them in his music and writings. He was one of the country's most talked-about music personages of his time, with a reputation that rested not only on his compositions but also, and primarily, on his dedication to the art of music criticism.

Wilhelm Peterson-Berger was born in 1867 in Ullånger (between Härnösand and Örnsköldsvik) to parents of Dalsland extraction, and had dreamed of being a composer from a young age. He studied at the Royal Conservatory of Music in Stockholm from 1886 to 1889, continuing his studies in Dresden from 1889 to 1890. Back in Sweden, he became a music teacher in Umeå and head of the town's music society, a position he held until 1892, when he returned to Dresden to teach music for two years. In 1896 he became a music critic for *Dagens Nyheter*, which would remain his main permanent occupation alongside composing until 1930. On retiring as a critic he moved for good to Sommarhagen on Frösön, where he had had a house built of almost sculptural design back in 1914. When the fast pace of the daily critic no longer suited him, he was able to concentrate on other kinds of writing as well as composing. Wilhelm Peterson-Berger died in his Jämtland home in 1942 at the age of 75.

The composer Wilhelm Peterson-Berger left behind a large and varied catalogue. His grander-scale works (the five symphonies *Baneret*, *Sunnanfärd*, *Same ättnam*, *Holmia* and *Solitudo* and the five music dramas *Ran*, *Arnljot*, *Lyckan*, *Domedagsprofeterna* and *Adils och Elisiv*) are profoundly informed by his cultural philosophy and were therefore important manifestations on his part. In true Wagnerian spirit he wrote his own librettos. Paradoxically, however, some of his minor works are his most widely known, including piano pieces such as the collection *Frösöblomster* and choral songs such as 'Stemning' and 'Killebukken'. As a vocal composer, Peterson-Berger unified his melodic skills with a remarkable feel for textual quality to produce solo songs that are amongst the most popular of all.

© *Gunnar Ternhag*, Levande musikarv
Transl. Neil Betteridge

Arnljot

Arnljot has become by far the most successful of Peterson-Berger's operas. From the premiere at Kungliga Operan (the Royal Opera) in Stockholm on April 13, 1910 until 1960, the work was performed in eighty-three complete performances in addition to several occasions when parts of the opera were performed. This makes *Arnljot* one of the most performed Swedish operas of all time. After 1960, however, only parts of the work have been performed.

The work is based on historical events, focusing on the battle of Stiklestad a few miles northeast of Trondheim, Norway on July 29, 1030. Olof (Olav) Haraldsson was killed in battle with a peasant army while attempting to regain

power in Norway following a couple of years in exile. Snorre Sturlasson describes this event in Olav the Saint's saga, which is part of his great historical work *Heimskringla*. It also tells the story of Arnljot from the region of Jämtland, who joined Olav's army as a volunteer. Arnljot converted to Christianity after previously believing only in his own power and strength – he was then mortally wounded in the battle. Several other characters included in the opera have their counterparts in Sturlasson's telling.

During the nineteenth century, with its fixation on older Nordic history, several literary works were written with Arnljot as the main character. In 1870, Bjørnstjerne Bjørnson wrote the epic poem *Arnljot Gelline* (the nickname refers to Arnljot's hometown Gällö about fifty kilometers southeast of Östersund). And in 1896 Victor Hugo Wickström's novel *Arnliot Gällina* was published. Wickström was the publisher responsible for the newspaper, *Jämtlandsposten*, beginning in 1886, and it can be assumed that he both captured and channeled a strong local interest in the Arnljot figure, who at the time seems to have had a significant place in the public consciousness in Jämtland. The International Order of Good Templars (IOGT) lodge in Gällö was thus called Arnliot Gällina (or with another linguistic form Arnliot Gelliner), and in *Jämtlandsposten* you can read several articles and notices that deal with the Arnljot figure and the historical events in Jämtland during his time. We can also get a hint as to the popularity of his name when we read about a bicycle brand and an award-winning bull that both bore Arnljot's name.

Wickström's novel is a purely fictional work, a freely portrayed story about Arnljot's life, from his childhood in Gällö up to the battle of Stiklestad. Werner von Heidenstam devoted a chapter to Arnljot Gelline in *Svenskarna och deras hövdingar (The Swedes and Their Leaders), part 1 (1908)*. This too is a freely formulated story.

Thus, the figure of Arnljot was generally well known around 1900, and Peterson-Berger's great interest in Jämtland and its culture probably also had an influence on the choice of subject for the opera. Just as in his first opera, *Ran*, and later in *Domedagsprofeterna* and *Adils och Elisiv*, Peterson-Berger chose to write the text himself. In a radio interview on July 7, 1937 and published on the July 9 in *Östersunds-Posten*, the composer tells about the work's origins. He came into contact with Bjørnson's *Arnljot Gelline* in the winter of 1887–1888. 'However, as a whole, it did not make a particularly strong impression on me; only certain scenes and above all the main character himself fastened in my memory and stayed there, albeit unconsciously. In the meantime, I wrote and composed other works.'

According to the interview, he started working with 'Arnljot' after he finished writing *Ran* in the spring of 1899. However, there is evidence that the process was already underway from the beginning of 1897. In a notice on January 2, 1897, *Sundsvalls-Posten* was able to announce 'that director Peterson-Berger, after finishing his opera *Ran*, has begun a new opera 'Arnliot Gellyne' to which he is currently writing the libretto.' This notice was reproduced two days later in *Jämtlandsposten*, when the work was mentioned as 'Arnliot Gällina', using the spelling of the responsible publisher, the novelist Wickström.

In preparation, Peterson-Berger read Snorre Sturlasson's saga and walked all the way from Mälardalen to Stiklestad, the same road that Olav Haraldsson walked after his exile in Russia to his defeat against the peasant army. However, it was not until *Ran* premiered in May 1903 that work began in earnest. Accord-

ding to the interview, Peterson-Berger organised the material in the autumn of the same year, wrote the synopsis in the winter of 1904 and the dialogue later in the year. At the beginning of 1909 composition of the music was finished, and it wasn't until January 1910, about three months before the premiere, that the orchestration was completed and the entire score written out.

Even though Peterson-Berger speaks in the interview about coincidences and suddenly emerging opportunities during these years, viewed in retrospect, it seems the launch of the work was very purposeful. In 1906 the printed text was released for the first time. The work had then been given the subheading 'Handling i tre akter' (a story in three acts) and was dedicated to 'Mina vänner bland jämtarna' (My friends among the people of Jämtland). In the same year, 'Arnljot's greeting song' for baritone and piano was published.

In 1907, Peterson-Berger, together with the actress Maria Schildknecht, undertook a small tour, in which the entire text was recited and the composer played already-composed parts from the music. The singer Göran Lindstedt also participated in several of these performances.

In 1908, the first act was performed as a spoken drama by amateur actors in the open air on the island Frösön, with Peterson-Berger himself as the director. Jämtland's Ranger Regiment's music corps contributed musical elements.

In 1909, piano excerpts were published for Vaino's songs and three song numbers for baritone ('Arnljot's greeting song', 'Arnljot's love song' from the second act and 'Tormod's kvad' (Tormod's ballad) from the third act) and five orchestral sections from the opera set for piano. Thus, the ground was prepared for the premiere on April 13, 1910 at the Kungliga Teatern (the Royal Theater – now the Royal Opera) in Stockholm. The composer-author directed the performance, with Hjalmar Meissner conducting. In the leading roles, Frithiof Strömberg appeared as Arnljot, Julia Jahnke as Unn, Julia Claussen as Gunhild, Anna Oscár as Vaino and Martin Oscár as King Olav. It was well-received, and the critique was mainly very positive. The second act in particular was praised for its wilderness-like moods and the tenderly drawn portrait of the Sami girl, Vaino, but some long, boring passages were also criticised, especially in the third act. Within that same year, the piece was performed thirteen more times.

The launching of the work continued. In the summer of 1913, the entire work was given as a spoken drama on Frösön and in other places in Jämtland by the theatre company of Otto Arnold and Arvid Englund. The actor, Hugo Björne, played the role of Arnljot, and the Jämtland's Ranger Regiment's music corps was responsible for the orchestral resources.

In the autumn of the same year, the work was performed at Malmö Theater in, as it was noted, 'melodramatic form'. One has to assume that it was similar to the type of presentations during the summer performances with mainly spoken dialogue but with a few sung musical numbers and with underlying orchestral accompaniment. Here, too, Arnljot's role was played by Hugo Björne. Richard Henneberg conducted 'the reinforced theatre orchestra'. The same year, 1913, the piano reduction was printed.

In 1914, Arnold and Englund returned with their company to Frösön. This time an ensemble from the Hovkapellet (the Royal Court Orchestra) played under the direction of Orion Östman. According to the pre-announcement, the number of musical offerings was significantly higher than the previous year. They also did a longer tour that year, including a visit to Norway.

In 1927, a film version of *Arnljot* was made with text written by Greta Berthels, and under the direction of Theodor Berthels. Once again, Hugo Björne portrayed Arnljot's role. The film was a silent film, but at the world premiere, which took place in Östersund – as well as at the premiere in Stockholm – music was performed, which Peterson-Berger compiled from the opera.

The printed piano reduction from 1913 was provided with both Swedish and German texts in readiness for performances abroad, and the libretto was also printed in a German-language version. In some press releases from the 1910s and 1920s, it appears that there were plans to produce *Arnljot* in both Germany and the United States, but there is no evidence that any foreign performance actually occurred.

On the other hand, plans for outdoor performances on Frösön were realised again in 1935. As in 1908, the work was performed as a spoken drama with musical elements, using amateur actors in the roles and with Peterson-Berger himself as director. Since then, it has been played at the same venue every year – with a break during the period 1940–1944. According to a notice in the daily paper *Dagens Nyheter* on 29 May 1945, this break was due mainly to the access roads to the performance location being too inadequate to accommodate the number of vehicles needed to transport the sizeable audience there. Additionally, Peterson-Berger passed away in December 1942.

The long, boring passages already pointed out from the premiere in 1910, led to various cuts over the years in order to concentrate the action and shorten the performance time. There was also a fairly general critique of the orchestration of the work (as well as of Peterson-Berger's orchestral artistry in general). In 1948, the Peterson-Berger Foundation commissioned the author, Ivan Oljelund, and the composer and conductor, Stig Rybrant, to create an adaptation of the opera, to be shortened by about 30 minutes and with a revised orchestration. From 1949, *Arnljot* was performed in this new version, and the result is documented in the form of a recording from 1960 with Sixten Ehrling as conductor and Sigurd Björling as Arnljot. The accompanying liner notes contain a fairly detailed account (originally published in *Musikrevy* in May 1949) of how Rybrant proceeded. The instrumentation has, in places, been quite radically changed, the choral sections have been greatly simplified, and aside from the longer cuts, an occasional measure has been added or removed.

Today, one can probably consider the reworking of the opera by Oljelund and Rybrant as a parenthesis. At concerts in recent years, where parts of the work have been performed, Peterson-Berger's original version has once again been used. This has meant conducting the opera from the autograph score and playing from the handwritten orchestral parts from 1910. This could not have been completely unproblematic, as there are several discrepancies between the score and the parts and also between the score and the version in the piano vocal score. The purpose of the present edition has therefore been to create, on a source-critical basis, a complete, playable performance piece of Peterson-Berger's original version.